

Mennesket i forvandling

Af Maria Stensgård

En kold efterårsaften møder jeg kunstneren Cathrine Raben Davidsen (- herefter CRD) i hendes atelier i Bredgade, i København, til en samtale om hendes kunst. En kunst hvor ord som bevægelse, forvandling og ambivalens, ikke mindst, synes at være nogen af omdrejningspunkterne. CRD har netop efterår 2009 været aktuel med endnu en separatudstilling hos Martin Asbæk Gallery under overskriften ”Remote Control”, om menneskers interaktion i et såkaldt hyperkomplekst samfund, for nu at bruge samfundsforskeren, professor Lars Qvortrups formulering fra 1998. Men skulle man få den tanke, at CRD`s billeder alene har rod i det moderne menneske er man på vildveje.

Hvor kommer kunsten fra?

På spørgsmålet om, hvor billederne kommer fra, og min reference til en kunstteoretiker, som engang udtrykte, at: ”Kunst kommt von kunst, nicht von können”, svarer CRD prompte, at hendes kunst kommer mange steder fra. At der er tale om sampling. En sampling hvor CRD især henter stof fra klassisk maleri og litteratur. Derudover har hun rejst meget overalt i verden, og i det hele taget lader sig inspirere af mangt og meget på hendes vej. F.eks. står hun med en designervenindes farveprøver i hånden, og konstaterer, at lige netop de farver som fascinerer hende nu, er identiske med venindens, uden at de har skelet til hinanden. Også medieverdenen påvirker, fortæller CRD. Derudover værdsætter hun det malertekniske håndværk.

Det fortællende maleri

CRD benævner sit maleri som det fortællende maleri, og har i sin seneste produktion været særligt optaget af Virginia Woolfs roman, Bølgen, fra 1931, hvor hun opererer med menneskets mange stemmer og identiteter, i nærmest skitzofrene stadier mellem drøm og virkelighed. I bogen lader Woolf én af personerne, en ældre mand sige: ”Jeg nærer den illusion, at et eller andet hænger ved et øjeblik, har rundhed, vægt, dybde, er fuldendt. I øjeblikket ser det ud som om det er det, der er mit liv. Hvis det var muligt, ville jeg række dem det i sin helhed. Jeg ville plukke det, ligesom man brækker en klase druer af. Jeg ville sige: ”Tag det. Det er mit liv””(Woolf 1931(1995):184). Og med dette lille brudstykke, er vi måske tæt på de glimt af livsstadier, som CRD`s mennesker udtrykker. Altid i bevægelse. På vej fra et stadie til et andet. Ikke sjældent bliver beskueren i tvivl om kønsidentiteten på billedernes personer, og CRD fortæller, at hun altid har været fascineret af

det androgyne, af at se det feminine i manden og det maskuline i kvinden, og af det som henholdsvis frastøder og tiltrækker i forholdet mellem mænd og kvinder. Det vil sige en særlig interesse for menneskets ambivalente træk.

Det hemmelige sprog

Inspirationen fra Virginia Woolf handler dog ikke kun om det indholdsmæssige, CRD har netop denne sommer skabt en serie litografier hos Hostrup-Petersen & Johansen, med titlen ”Det hemmelige sprog”. CRD er her inspireret af det sprog som Virginia Woolf opfinder til at kommunikere med sin lille niece, Angelica, en slags hemmeligt sprog, som netop er kunstens sprog, et sprog som helt adskiller sig fra det verbale (Jalving 2009: 2). Trykkene viser en række ansigter, heriblandt flere med Virginia Woolf karakteristiske træk - den lange næse, det melankolske blik, og den følsomme mund. Der er med andre ord tale om en fascination af Virginia Woolf på flere planer, både som forfatter, som menneske og som ikon. Og når vi taler om flere planer, er det netop billedernes karakteristika, at vi møder menneskeansigter i forvandling, både en face og i profil, mennesker som ser i flere retninger på samme tid. Mennesker som synes at vise følelser og tilstande, som især er forbeholdt mennesket når det er helt alene. Kan man mon sige, at CRD ser os som urmennesker i et åbent univers, mennesker uden alle vores materielle vedhæng. Det bange menneske, det vrede menneske, det skadefro menneske. Med andre ord, synes hendes billeder at være en uafsluttelig udforskning af det menneskelige sinds kringelkroge, og for at give plads til dette universelle univers, skræller hun alle unødvendige falbelader af hendes skikkelser. Og derudover lader hun dem aldrig alene med en enkelt tilstand, men giver dem altid flere muligheder. Kan man kalde det et håb for mennesket? Vi er altid på vej, vi står aldrig stille. Vi har i det mindste altid muligheden.

”Remote Control”

Med et flashback til CRD’s tidlige billeder, var de ofte befolket med ét enkelt menneske, en kvinde. Mit første personlige møde med CRD’s billeder, var netop et sådan kvindeportræt, som jeg så i et gallerivindue, og blev bogstavelig talt, holdt tilbage foran vinduet i fascination, dette var noget nyt! Men som CRD konstaterer, har hun nu fået flere mennesker med i hendes billedfortællinger, ofte både mænd og kvinder. Men hvor deres identitet kan synes at indeholde både maskuline og feminine træk. Hun har dog altid været særligt optaget af kvindens rolle. Dette synes især at komme til udtryk i titelbilledet ”Remote Control”, 2009, til separatudstillingen i Martin Asbæk

Gallery, som gengiver fire kvinder og en mand. En yngre kvinde, forrest i billedet kører en barnevogn, hvor der op af vognkanten titter hovedet af en mand. Men kvinden kikker ikke på ham, hun skuer tilbage, mod noget som var en gang, som måske er svært at få øje på. Bag vognstyret ses en ældre kvinde, som ser den modsatte vej, hun bærer en maske af en mand i hænderne, og bag den unge kvinde ses en jævnaldrende mand. Er det den omvendte verden? Ikke det velkendte fænomen, en kvinde bag en mand, men en mand bag en kvinde? Og ligger der mon et generationsdrama mellem den ældre kvinde, f.eks. en mor, en yngre kvinde, hendes datter og dennes mand, i den tilsyneladende trekantkomposition, som de tre udgør. De to sidste kvinder optræder i mere anonyme roller, ved siden af manden. Som iagttagere eller vidner. Hvem ved? Omkring billedets farveholdning, kommenterer CRD, at en naturalistisk farvebrug ville forstyrre hendes fortælling, hun anvender farven abstrakt til at udtrykke sine fortællinger. Umiddelbart får jeg mht. farvebrugen associationer til Edward Munch, og CRD har da også i et interview til www.kopenhagen.dk i 2003 sagt, at ”en anden vigtig inspirationskilde er fx. Munch, og mit eget maleri ligger sig da også lidt op af symbolismen, selvom jeg samtidig står lidt af på det ord. Munch arbejdede med meget tunge ting. Herved mener jeg nogle meget eksistentielle tematikker. Jeg blander hans ting i mine egne ting mht. tematikker som jalousi, seksuelt begær og fremmedgørelse”. I ”Remote Control” er farveholdningen især hentet i to komplementære virkninger mellem blå og orange som jo, ifølge Johannes Itten er den stærkeste kontrast mellem varme og kulde, ligesom kontrasten mellem gul og violet, som er den stærkeste kontrast mellem lys og mørke. Og med netop disse to forhold er vi måske inde på nogen af CRD’s iagttagelser af livet mellem mennesker. Ambivalensen mellem nærhed og afstand, det varme og det kolde; og mellem det gode og det onde, det lyse og det mørke. CRD giver ikke selv nogen tolkninger af hendes billeder, men siger, at hendes billeder er historier om relationer, og at hun er optaget af det moderne menneskes fascination af maskering af identitet, apropos internettet, hvor mennesker forsøger at opbygge forskellige identiteter. Dernæst, at hun ønsker at alle mennesker skal kunne forstå hendes billeder. Det skal ikke være nødvendigt med en særlig baggrund, men at den særligt interesserede også gerne skal kunne udfordres. At der i hendes malerier gerne skal være flere lag. Og på spørgsmålet, om hun opfatter sig som en intellektuel maler, kommer svaret ligefremt, at for hende er begrebet intellektuel maler et fy-ord.

Vej ind i billedkunsten

På spørgsmålet om, hvordan CRD valgte kunsten som livsbane, siger hun, at det lå i kortene. Hendes far var modedesigner, så efter gymnasiet valgte hun at rejse til Firenze, hvor hun 1991-1992

gik på Instituto d'Arte, Lorenzo di Medici, hvor hun tegnede efter model og stilleben. Det var også her hun stiftede bekendtskab med den italienske renæssancemaler Sandro Botticellis malerier, som har været en stor inspirationskilde. Især hans verdensberømte maleri La Primavera, forår, om kærlighed og spirende liv, har haft stor betydning for CRD, idet det netop handler om en piges forvandling, fra at være Chloris, bliver hun til Flora. Med dette maleri indleder CRD fascinationen af den græske mytologi, som vi ved har fulgt hende. Ifølge myten voldtog vestenvindens gud, Zefyr, nymfen Chloris, og forvandlede hende herefter til gudinden Flora, blomsternes dronning. Hun fik en blomstrende have, og blev gift med Zefyr, og der faldt blomster fra hendes mund når hun talte. Myten og maleriet inspirerede bl.a. til en serie billeder i 2004, herunder maleriet "The Flourishing One", hvor Flora ses med blomster i munden, endvidere "Costume of a Bride" som viser Flora, i skikkelse af en moderne kvinde med blomster, som stikker ud af hendes hjerte. Fra højre side retter et menneske et sværd imod hende, antagelig en mand. Der er jo, tale om en brud. Tegningen er holdt i hvidt, gråt og gult. Kompositionen er opbygget med en kvinde i hel figur, hvis hoved ses igennem et gråt, transparent rektangel, og hvis skød ses igennem et varmt, og lysende gult rektangel, og fødderne er stukket igennem et transparent rektangel. Er hun mon spærret inde, i en række rektangulære direktiver, den unge brud, på mandens påbud? I La Primavera lader Botticelli Merkur bære et sværd, men det er ikke hævet mod nogen kvinder. Vi må tolke hver for sig. Og at forholdet mellem mand og kvinde kan rumme både kærlighed og had, tillid og trusler, er kendt stof.

Efter studiet i Firenze rejste CRD til Holland i 1995-96, hvor hun gik på De Vrije Academie voor Beeldende Kunst i Den Haag, for så endelig ved tredje forsøg at blive optaget på Det Kongelige Danske Kunstakademi i København i 1996, hvor fra hun demiterede i 2003. Senest har hun været på studierejse til Sydafrika.

Kunstnerkollegaer

Ud over den inspiration CRD henter fra klassisk billedkunst og litteratur, lader samtidskunstnere sig også ofte inspirere af hinanden. Og da jeg spørger CRD om inspirationskilder i det danske kunstmiljø, bliver der en lang pause, men hun peger på følgende jævnaldrende kunstnere, herunder; Kirstine Roepstorff, Evren Tekinoktay, Peter Callesen, Kathrine Ærtebjerg og John Kørner. Af udenlandske kunstnere, som har stor betydning for hende er bl.a. R.B. Kitaj, Dasha Shishkin, Grayson Perry, Christoph Rückhaberle og Peter Doig, men især den meget ældre sydafrikaner og internationalt anerkendte, William Kentridge. Kentridge er mest kendt for sine animationsfilm, men

arbejder også med tegning og maleri ofte i mixed medias, og synes at være ligeså grebet af sampling og inspiration fra det klassiske, som CRD. Det første af hans værker, som jeg stødte på, var benævnt ”Medusa”.

Penelopes Web – mere græsk mytologi

I 2006 havde CRD separatudstilling i Martin Asbæk Gallery Projects, hvor også den græske mytologi var omdrejningspunktet. Endnu er kvindeskikkelse, den trofaste og tålmodige Penelope, Odysseus` hustru, i Homers Odysse, blev hudflettet i CRD`s univers. Ifølge mytologien er Odysseus i krig, og for at holde de aggressive bejlere fra døren, som beder hende vælge en ny partner, lover hun at træffe valget, når hun er færdig med at væve ligklædet til sin svigerfar Laertes. Men hun formår at snyde bejlerne, ved om dagen at væve, og om natten, at trævle dagens arbejde op, og bliver lykkeligvis genforenet med Odysseus til slut. I CRD`s fortolkning af den ventende hustru, ses Penelope med Argos, Odysseus` hund. ”Patient-hearted (Argos)”, 2005, er titlen på maleriet, hvor kun Penelopes ansigt og hovedbeklædning er klart afgrænset. Resten af kroppen; arme, ben og torso ses ikke tydeligt. Et par hænder holder og kærtegner hunden. Et fast blik giver os vished om den ventende Penelopes styrke. De sarte blå og sorte streger og prikker illuderer måske alt det uvisse og usikre, oplyst af et hvidt bryst, som giver associationer til hjertes renhed. Hvidt er uskyldens farve. Og på www.KunstOnline.dk spørger Nanna Kronberg Frederiksen, om Penelope er ved at gå i opløsning, eller om hun er ved at blive født, og at værket: ”- er et sært billede på det dualistiske forhold mellem skabelse og dekonstruktion”. Der er igen grund til at fastholde CRD´s kredsen om temaet, mennesket i forvandling, eller kan man spørge, hvor begynder mennesket? Hvor ender det?

Horsens Kunstmuseum

Horsens Kunstmuseum fik tidligt øjnene op for CRD´s kvaliteter og talent. Allerede i 2003 havde hun en separatudstilling på museet, med titlen ”Pen Pencil Poison”, og modtog i samme anledning Horsens Kunstmuseums Venners Kunstnerpris, ligesom hun blev støttet af Horsens Folkeblads Fond. I fjor brillerede hun med udstillingen ”White Ink”, og museumsdirektør Claus Hagedorn-Olsen, skriver i forordet til kataloget, om hvor overvældet og imponeret han blev, første gang han mødte CRD`s værker, på udstillingen EXIT i 2003. ”Et udtryk der på den ene side bringer den italienske renæssancemaler Botticelli i tankerne, og på den anden side avantgarde modens æstetik”, som han siger.

I "White Ink" lader CRD endnu en "umulig kærlighedshistorie" fra antikken være i centrum for hendes billeder, som Mads Damsbo, konstaterer i det smukke, og prisbelønnede udstillingskatalog. "White Ink" henviser til det klæde som Philomela væver for at fortælle sin dramatiske historie. Historien om Prochne og Philomela er hentet i Ovids Metamorfoser. Det er den latinske digter, Ovids hovedværk, og dateres til år 8 e.Kr. Det indeholder beretningen om de to søstre, hvor den smukke, lillesøster Philomela, bliver voldtaget af søsterens mand Tereus, og da hun truer med at fortælle om hans forbrydelse, skærer han tungen af hende og spærrer hende inde. Til Prochne siger han dog, at hun er død. I fangenskab væver Philomela et klæde, hvor hun fortæller sin historie, som hun får smuglet ud til søsteren, der så planlægger en hævnakt mod sin mand.

I et interview på www.kopenhagen.dk med Mads Damsbo, fortæller CRD endvidere, at udstillingstitlen henviser til den franske feminist Héléne Cixous, som anvender betegnelsen White Ink, hvidt blæk, om kvindernes stemme igennem historien. Cixous henviser til det faktum, at kvinder i førmoderne tid ikke fik mulighed for at studere og skrive, men i stedet ofte udtrykte sig igennem håndværk, som blev deres stemme - White Ink, en særlig kvindelig retorik, ifølge Cixous. CRD er dog især fascineret af dette sprogs stilhed, som giver genklange til maleriet, hendes eget medie.

I CRD's maleri "Philomela" møder vi en smuk, ung kvinde, hvis bange blik, og blege hud antagelig refererer til den tilstand af chok, som Ovids Philomela må have været i. En kvinde som sikkert er nået ud til en af tilværelsens grænseområder, at genfinde sin identitet og integritet efter en voldtægt, begået af en fra den nærmeste familie. CRD lader Philomela optræde i en blå bluse med en enkelt rød knap. Hendes hud er hvid, hendes hår er sort. I det sorte, glatte hår ses et gult penselstreg. CRD's farveholdning udtrykker en fokusering på det elementære; ren rød, ren blå, ren gul. De tre primærfarver, koblet med sort og hvidt fra gråskalaen.

Resten af udstillingen viser bl.a. en række malerier med to kvinder i forskellige positioner. Nogen gange et barn og en voksen, andre gange søstre og/eller veninder? Nogen gange ser de mod et fælles mål, andre gange ses de næsten som ensomme skæbner i samme rum? CRD's stiller flere spørgsmål, end hun giver svar. Det er en af styrkerne. Og de mange figurer som svæver på grænsen mellem fugl og menneske, er gjort af drømmenes stof. Metamorfoser.

Hverdagen

Hvordan ser hverdagen for en yngre, velrenommeret, kvindelig kunstner ud i Danmark anno 2009? RD fortæller, at hun maler hver dag fra klokken 9 til 15. Derudover, at hun er gift og har to børn, og

efter klokken 15 er hun mor med stort M. Hun har i øvrigt ikke haft en fridag siden januar. Sådan! Og er den høje arbejdsmoral, koblet med talentet, måske baggrunden for CRD's tilsyneladende, stadigt tiltagende succes. 21. oktober 2009, modtog CRD Niels Wessel Bagges hæderslegat på Louisiana.

Fremtiden

CRD fortæller, at drømmen er, forhåbentlig at kunne blive ved med at leve af maleriet. Jeg elsker farver, som hun passioneret udtrykker sig. Dernæst glæder hun sig over medvinden i Danmark, men synes det kunne være interessant at få gallerikontakter i udlandet. Meget kunne tyde på, at drømmen kan realiseres. Vi har ikke mange danske kunstnere med så stort vingefang. CRD er ikke bare billedmager i medier som maleri, tegning, monotypi og litografi, men har også været involveret i filmmediet det seneste år sammen med en række andre kunstnere, og arbejder frem imod en filmproduktion, som skal vises på Gl. STRAND i 2011. Derudover har hun skabt bogen, "Voice of the Shuttle", sammen med forfatteren Naja Marie Aidt, og i fjor fik hun helt frie hænder til at udsmykke væggene i Nimb, i Tivoli, i København. Derudover har hun på det seneste kastet sig over vasemaleri, som også kunne ses på Martin Asbæk Gallery efterår 2009. Her svæver menneskeansigter hen over fladerne, og lader os excellent og fortryllende forstå, at mennesket har en fortid, en nutid og en fremtid.

Med en stak læsestof under armen, forlader jeg atelieret, en anelse rigere på tilværelsens kompleksitet og mangfoldighed. Tak for det, Cathrine Raben Davidsen.

Litteratur/referencer

Homér: *Iliade*, oversat af professor Otto Steen Due, Gyldendal, 2005

Homér: *Odyssé*, oversat af professor Otto Steen Due, Gyldendal, 2004

Jalving, Camilla: *Kunstens hemmelige sprog* s. 2-5 in www.litografisk.dk/ 2009/ Vol.

Ovid: *Forvandlinger* oversat af professor Otto Steen Due(1939-2008), Forlaget Centrum, 1989

Ovid: *Metamorfoser* oversat af professor Otto Steen Due(1939-2008), Gyldendal, 2005

Raben Davidsen, Cathrine: *White Ink*, 2008, udstillingskatalog Horsens Kunstmuseum

Woolf, Virginia: (*The Waves*) *Bølgerne*, Samlerens Bogklub, (1931)1995

www.kopenhagen.dk

www.Kunstonline.dk

www.kunstdk.dk